

EL PARE EDUARD LLANAS I L'ATENEU DE VILANOVA

M. PROVIDÈNCIA GARCIA I SEGARRA

La comunicació pretén fer una petita aproximació a la tasca realitzada a Vilanova pel primer rector del Col·legi Samà. Es concreta en la labor portada a terme a l'Ateneu, on es va treballar sense descans, fent conferències, col·laborant en escrits científics al butlletí de la societat, organitzant vetllades literàries... Vol destacar la seva tasca com a vice-president i com a president en el moment difícil de la unió dels dos ateneus existents a la vila, l'obrer i el de la burgesia. També intenta de fer veure l'agraïment dels socis de l'Ateneu en una sèrie de detalls com són: les gestions perquè el pare Llanas no marxi de Vilanova, l'àlbum-homenatge realitzat per membres de l'Ateneu i la poesia Rondalla Celestial. Per altra banda, el pare Llanas també sentia gran estima per aquesta institució. Ho demostra regalant a l'Ateneu la impressió de les conferències científico-religioses sobre «El origen del hombre».

EL PARE EDUARD LLANAS I L'ATENEU

El pare Eduard Llanas nasqué a Binèfar (Osca) el dia 11 d'octubre de 1843 i morí a Saragossa el 14 de juliol de 1904. Fou alumne del col·legi dels Escolapis de Mataró. Va fer el noviciat a Moià i a Sabadell. Va estudiar filosofia, teologia i matemàtiques. Va ser ordenat sacerdot l'any 1866. Va fer classes a Sant Antoni i després a Moià. El 1870 va ser destinat a Cuba i va romandre 7 anys a Guanabacoa; allí començà la seva carrera com a conferenciant i publicista. Treballà i publicà molt a la *Voz de Cuba*. També va ésser director de la *Revista catòlica* a l'Havana. L'any 1877 tornà per raons de salut. Aleshores fou destinat al Col·legi de Vilanova. S'encarregà de la seva fundació i, durant nou anys, en fou el rector.⁽¹⁾

Participà en la vida intel·lectual de Vilanova com a conferenciant, en la fundació de la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer i com a membre de l'Ateneu. Fou el primer president de l'Ateneu de Vilanova i la Geltrú, resultant de la fusió de l'Ateneu obrer i el de Vilanova. Va col·laborar en l'organització de l'Exposició Regional de 1882... També va col·laborar en les excavacions de les ruïnes d'Olèrdola...

Trobem escrit el seu nom en tots els documents consultats d'aquesta època. No hi havia treball que es fes en el qual ell no hi fos organitzant o dirigint.

GESTIONS PERQUÈ EL PARE LLANAS NO MARXI DE VILANOVA

L'Ateneu estava molt content de tenir el pare Llanas com a soci. El 13 d'agost de 1878, en tenir notícia del seu possible trasllat, la Junta de l'Ateneu començà a escriure cartes i a fer les gestions que convinguessin per tal de no perdre'l.

El mateix president, Sr. Creus, fou l'encarregat de fer el redactat i enviar-lo al P. vicari general.

El dia 17 de setembre de 1878 es rebé la resposta del P. vicari general Juan Martra, en la qual comunicà a l'Ateneu que el trasllat del pare Llanas depenia, a més, dels assistents generals de Castella, Aragó i València.

Aleshores, faltà temps als membres de l'Ateneu per enviar la seva exposició als assistents generals.

El 25 de setembre es tingué la contesta satisfactòria de l'assistent d'Aragó.

El 14 d'octubre es feren saber les respostes de Castella i València.

El 13 de gener de 1879 es rep la resposta del P. vicari general.⁽²⁾

Podem afirmar que la vida cultural de Vilanova, en aquesta època, estava força lligada al pare Llanas. Per exemple, el telèfon i fonògraf també van tenir-se a Vilanova gràcies a ell. Així ho llegim a la *Crònica del P. Bordás*:

«(el telèfon i el fonògraf)... de poco tiempo venidos a España. Con motivo de venir el Sr. Dalmau, Físico de Barcelona, para traer algunos aparatos con destino a nuestro Gavinete, se organizó una sesión científica en la que el Padre Llanas dió a conocer los recientes inventos. El acto tuvo lugar el día 9 de Mayo de 1.879.»⁽³⁾

Per altra banda, també el trobem muntant vetllades literàries, premis.

Si ens centrem en la vetllada literària del 27 de maig de 1879, veurem que va començar amb un discurs del pare Llanas —com a vice-president—, en representació del president. Aquesta vetllada era dedi-

cada als senyors En Ramon Estruch, senador; En Víctor Balaguer, diputat, i En Francesc Gumà, director del ferrocarril. En primer lloc els agraeix la seva presència.

«...Nos habemos propuesto, señores, con la presente Velada literaria daros un testimonio de la alta consideracion y simpatía que mereceis al Ateneo de Villanueva...»⁽⁴⁾

El programa de la vetllada va ser força interessant: les poesies eren impreses i en català.

«Y va de cor», poesia llegida pel seu autor En Pablo Mimó.

«Esplay», poesia llegida pel seu autor, En José Campamá.

«L'última hora de Colon», monòle d'En Víctor Balaguer, llegit per En Gaspar Saburit.

«¡Llor! Al primer Mestre en Gay Saber», poesia escrita i llegida per En José Verdú.

«La sombra de César», d'En Víctor Balaguer, llegida per En Pedro Riutort.

Poesia d'En José Coroleu dedicada a En Víctor Balaguer, llegida per ell mateix.

«Ecos de ma terra», poesia escrita i llegida per en José Verdú.

«Lo guant del degoñat», monòleg d'En Víctor Balaguer, llegit per ell mateix.⁽⁵⁾

La vetllada va acabar amb el discurs de gràcies pronunciat pel pare Llanas.

El motiu pel qual se celebra aquesta vetllada literària, l'exposa el pare Bordàs a la seva *Crònica*:

«En abril de 1.879 en vista del número de bajas que sufría el Ateneo, el P. Llanas propuso promover una suscripción para recaudar fondos con que atender a los gastos que tenía la entidad. Se acordó celebrar una sesión literaria en la que el P. Llanas dirigiría la palabra en este sentido.»⁽⁶⁾

• Va lluitar pel bon funcionament de l'Ateneu:

És elegit president de l'Ateneu en un moment difícil, ja que succeeix en el moment que canvia la junta directiva com a conseqüència de la unió dels dos ateneus. Pot ser interessant veure-ho des de diferents punts de vista i temps.

AQUESTA UNIÓ VISTA DES DE DIFERENTS PUNTS:

«La fecha del 10 de Octubre de 1.880 fue de gran trascendencia para la vida del Ateneo, pues pactaron el 'Ateneo Obrero', existente en aquella fecha y el de Villanueva y Geltrú bajo unas 'Bases' honrosas para ambos, resultando de aquella fusión un considerable aumento de socios hasta 765, cifra que no ha alcanzado nunca ninguna Sociedad en Villanueva. A consecuencia de esta fusión hubo un cambio de Junta Directiva quedando elegido Presidente el Reverendo P. D. Eduardo Llanas é instalado el Ateneo en la antigua Sociedad Casino Artesano.»⁽⁷⁾

L'antic president Creus i Corominas, anys després, escrivia:

«Entrado a presidir el P. Llanas el Ateneo de una manera diferente, más que glorias a contar, tuvo pesares a sufrir, pues que, con la fusión efectuada con otra sociedad, quedó el primero absorbido y anulado por la segunda. Y contrariados constantemente los propósitos y las iniciativas de aquel... tuvo que resignar aquella presidencia primero, y salir a mediados de marzo de 1.881, de la sociedad también...»⁽⁸⁾

CRÒNICA DEL PARE BORDÀS:

«Existían primeramente en esta población dos Ateneos con el nombre de Ateneo de Villanueva y Ateneo Obrero Villanovés. El Padre Llanas inició, impulsó y realizó la fusión de ambas entidades; razón por la cual es el fundador del actual Ateneo de Villanueva, y su retrato figura en el despacho del Presidente.»

«...siendo el P. Llanas uno de los más entusiastas a favor de la fusión, que vendría a concentrar fuerzas morales y económicas, en lugar de permanecer divididas en dos entidades. La fusión tuvo lugar en acuerdos tomados en 10 de Octubre de 1.880, siendo nombrado presidente del Ateneo el Rdo. P. Eduardo Llanas: Fué, pues, el Padre Llanas el primer Presidente que ha tenido el Ateneo de Villanueva.»⁽⁹⁾

L'ESCOLA D'ARTS I OFICIS.

A la sessió de l'Ateneu del dia 12 de desembre de 1880, es dona a conèixer el projecte d'instal·lació de l'Escola d'Arts i Oficis sota les orientacions del pare Llanas.⁽¹⁰⁾

El pare Eduard Llanas (foto Arxiu de l'Escola Pia de Catalunya a Barcelona).

DELEGACIÓ DE «LA ASOCIACIÓN CATALANA DE EXCURSIONES».

Sota la iniciativa del pare Llanas es va fundar a Vilanova una delegació de la «Asociación Catalana de Excursiones».

«A primeros a Abril de 1.883 se celebró en los salones del Ateneo una sesión preliminar, en la que resultó elegido como Presidente el Padre Llanas.»⁽¹¹⁾

El *Diario de Villanueva* del dia 3 d'abril de 1883 ho comenta de la següent manera:

«Una nueva Asociación quedó el anterior domingo establecida en nuestra Villa: La Delegación de la Asociación Catalana de Excursiones... Los señores nombrados para formar la Junta interina son: Rdo. Padre D. Eduardo Llanas, D. Francisco Ferrer, D. Antonio de Samá, D. Enrique Santacana y D. Juan Oliva Milá. El primero en calidad de Presidente.»⁽¹²⁾

Als pocs dies, el pare Llanas va convocar, com a president, una assemblea que se celebraria a l'Ateneu amb la finalitat de nomenar la junta definitiva.

El 22 d'abril de 1883 el pare Llanas demana que una altra persona es faci càrrec de la presidència, però, per unanimitat de vots, torna a sortir president de la delegació així com tota la junta. Aleshores, el pare Llanas dóna les gràcies en nom de la junta i seu, i proposa que el primer acord que es prengui sigui el de nomenar soci honorari:

«Al Exmo. Sr. D. Víctor Balaguer, y Socio delegado de Alcalá de Henares al Sr. D. Fernando Laredo, ambos allí presentes, indicando brevemente los motivos que a tal distinción los hacía acreedores. Así se acordó por unanimidad.»

«Continuando el P. Llanas en el uso de la palabra, y después de exponer el modo práctico de realizar las excursiones, según prescribe el Reglamento, propuso en nombre de la Junta Directiva una excursión general de todos los socios adscritos a San Miguel de Olérdola, y otra voluntaria a la llanura ante el Cinca y Segre para estudiar el trazado de la Vía romana, que en aquella llanura existe, y que pertenecía a la gran Vía que, partiendo de Italia y cruzando la Galia meridional y Pirineo, tocaba en Tarragona, Lérida, Huesca y Zaragoza. Indicó la posibilidad de hallar el sitio de la antigua Mendiculeya, hoy ignorado, y que se halla sobre la vía que se propone al estudio de los socios.»

«Se aprobaron ambos proyectos, y quedó fijado el día de la excursión a Olérdola el 29 del mismo mes y al llano del Cinca el 7 del siguiente Mayo.»⁽¹²⁾

Tenim notícia que la primera excursió proposada a Sant Miquel d'Olèrdola s'havia fet el dia 13 de febrer de 1881, amb membres de l'Ateneu. El pare Llanas va ser un dels protagonistes de l'excursió, coneguda, precisament, com la primera excursió ateneista.

Quant a la segona excursió que proposa el pare Llanas, va ser tot un èxit. Del seu resultat, en van parlar el *Boletín del Ateneo de Villanueva y Geltrú* i el *Diario de Villanueva y Geltrú*.

«...dándose cuenta de cómo hallaron realmente la extinguida Mendiculella ignorada (según apuntó ser posible el P. Llanas en el discurso en que propuso la excursión); describen la Vía, los numerosos objetos hallados en ella: barros saguntinos, pedestal de columna, monedas, llave, candelabro de cobre, magnífica cisterna de piedra labrada con suelos de mortero hidráulico, etc. todo perteneciente a Mendiculeya, población romana, que según el itinerario de Antonio Caracalla, estuvo situada a 22 millas de Ilerda, en el trayecto que seguía la Vía romana de Ilerda a Osca. Examinaron también la piedra miliaria que allí se encuentra, en la que consta su distancia desde el Summo Pyrineo.»⁽¹³⁾

RESULTATS D'AQUESTA EXCURSIÓ:

Seguint el comentari del pare Bordàs:

1r. Fixar la direcció de la via romana en una extensió de 20 km.

2n. Estudiar la construcció d'aquesta calçada que enllaçava Roma amb Tarragona, Saragossa, Lleida i Cadis.

3r. Estudiar el miliari, del qual ja hem fet esment.

De la inscripció que conté, dedicada a l'emperador Clàudio, es desprèn que la construcció de la calçada es devia de fer entre els anys 40 i 46 de l'Era Cristiana.

4t. Fixar l'emplaçament de Mendiculeya, situat a poca distància d'Espúls, cap a l'orient, en uns camps:

«en los que se encuentran con abundancia barros barnizados y sin barniz, tejas de formas muy variadas, ladrillos, sepulturas perfectamente orientadas, cimientos de edificios y algún trozo de columna.»

Els descobriments d'aquesta excursió, que van tenir un gran èxit, els va exposar el pare Llanas en un discurs a Barcelona, i el pare Bordàs ho comenta de la següent manera:

«El día 2 de Junio el P. Llanas partió para Barcelona para pronunciar el discurso de apertura en la solemne sesión que tenía que verificar la Asociación Catalana de Excursiones. El discurso versó sobre los descubrimientos hechos en la llanura del Cinca y Segre por los excursionistas de Villanueva. El diario de Barcelona *El Diluvio* se ocupó en este acto de la sesión inaugural; y después de abierta la sesión por el Sr. Presidente, dice que fue leída la Memoria de la Delegación vilanovesa por el P. Llanas; y emite un juicio muy laudatorio acerca de la labor que ella representa. La Memoria, dice, es de especial interés para la Ciencia, y no dudamos que será leída con gusto por todos los aficionados a esta clase de estudios, cuando vea la luz pública.»

El descobriment fet pels excursionistes de Vilanova sota la direcció del pare Llanas va transcendir:

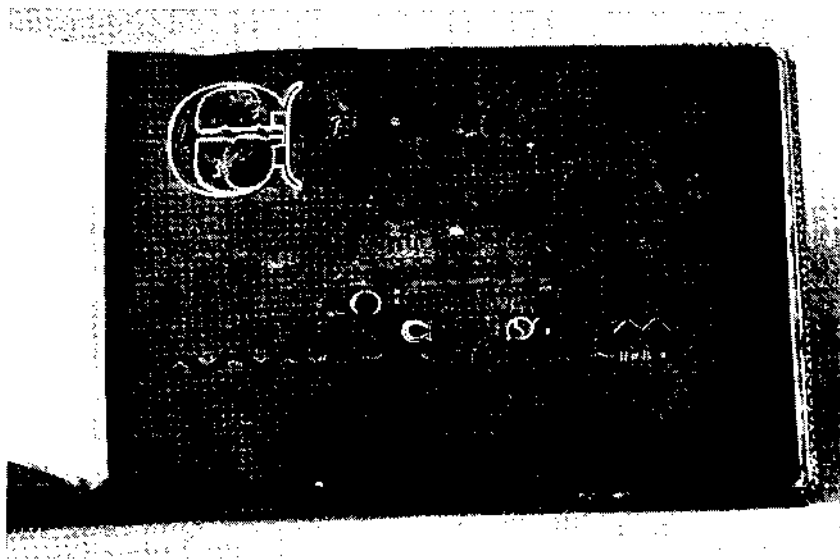
«No fueron sólo los aficionados los que se enteraron de la labor del P. Llanas al frente de la Asociación excursionista. El Exmo. Sr. D. Eduardo Saavedra, académico de la Historia y de la Lengua Española, en carta dirigida al P. Llanas, se manifiesta conforme en todo con las conclusiones de dicha Memoria y felicita por ello al Presidente de la Delegación, a quien suplica le mande un ejemplar de la Memoria relativa a los hallazgos romanos, y otro ejemplar de la monografía del mismo P. Llanas relativo a San Miguel de Olérdola.»

«Apenas se habían acallado los aplausos con el éxito de esta excursión, cuando el P. Llanas, infatigable en su actividad investigadora, entrevió la posibilidad de hallar una Vía romana que pase no por el Panades, sino por la costa, según le pareció en algunas investigaciones previas. De ser así se habría de corregir el mapa-itinerario y geográfico de la Época Romana del Sr. Saavedra. El itinerario vislumbrado es Castelldefels, Sitges, Villanueva, Cubellas, Cunit, Calafell. También se sospecha si el emplazamiento de *Stabulum novum* es Calafell.»

«La delegación presidida por su Presidente hizo la excursión proyectada, llegando a las conclusiones siguientes: 1ª Que, además de la Vía romana que cruzaba el Panadés, existió otra a lo largo de la costa entre Barcelona y Tarragona: 2ª Que sobre esta Villa, la cual no puede ser otra que la que, tocando en Tarragona, terminaba en León; se halla situada, como indica el itinerario de Antonino, la ciudad romana *Stabulum Novum*, cuyo asiento estuvo en el Vilanerets, término de Calafel.»

Portada de l'Àlbum en Homenatge al pare Llanas dipositat a la Biblioteca-Museu Balaguer.

Dedicatòria de l'Ateneu de Vilanova al pare Eduard Llanas a la primera plana del referit àlbum.

«En las excavaciones que practicaron los excursionistas hallaron unas preciosas termas que denotan ser de una ciudad importante. El día 3 de Agosto vino D. Manuel de Bofarull, Jefe del Archivo de la Biblioteca de la Corona de Aragón, para ver las excavaciones que se estaban practicando.»

«Todos estos descubrimientos arqueológicos dieron motivos para que el P. Llanas fuese nombrado socio de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona.»⁽¹⁴⁾

«... ya que sus múltiples ocupaciones, y sobre todo el delicado estado de su salud hacía que, según dictamen facultativo, le fuese terminantemente prohibido dedicarse a trabajos serios, ni recibir excitaciones morales de cualquiera índole,...»⁽¹⁵⁾

Les excursions que realitzava eren veritables treballs científics, a més a més, acompanyats de conferències...

EL PARE LLANAS MOSTRA PREOCUPACIÓ PER LES CLASSES

El 6 de desembre de 1884 en els apunts cronològics del Col·legi Samà trobem un altre detall de l'àmplia visió del pare Llanas, el veiem en la seva preocupació per les classes de l'Ateneu en el moment que preveu una dificultat, això tenint en compte que ell ja havia aconseguit de deixar de presidir-lo. Així ho llegim al llibre de Secretaria del Col·legi Samà:

«Siendo probable la disolución del ateneo y por consecuencia la de las clases nocturnas que en él se dán... por si llegara el caso de establecer en el Colegio dichas escuelas... La Comunidad depositó unánimemente su plena confianza en el P. Rector...»⁽¹⁶⁾

- Col·laborant activament a les excursions.
- Participant entusiasmament en l'organització de l'exposició regional de l'any 1882.⁽¹⁷⁾
- Membre de la Biblioteca-Museu Balaguer.

ÀLBUM - HOMENATGE AL PARE EDUARD LLANAS

El fet de tenir a les mans aquest àlbum és quelcom emocionant.

Es tracta d'una peça de museu (pesa molt). La coberta és de pell, amb claus i sanefes, incrustades, de plata. Té una placa, també de plata, on al mig hi ha gravat:

«Al R. P. E.
D. EDUARDO LLANAS
DEL
ATENEU DE VILLANUEVA.»⁽¹⁸⁾

És preciós, en obrir-lo, hi trobem fulls de roba de seda morada.

Els fulls són de color marró amb un ribet daurat.

A la primera pàgina trobem lletres molt treballades de color vermell i negre, amb sanefes i dibuixos de tota mena.

Diu així:

«El Ateneo de Villanueva, en cuyo seno se hallan representadas todas las fuerzas vivas de la población, se complace en tributar esta débil muestra de alta consideración y aprecio á su digno Vice-presidente; al modesto escolapio y sabio autor de las conferencias sobre el Origen del hombre; al inteligente y celoso Rector del Colegio Samá.»

Año 1880.⁽¹⁹⁾

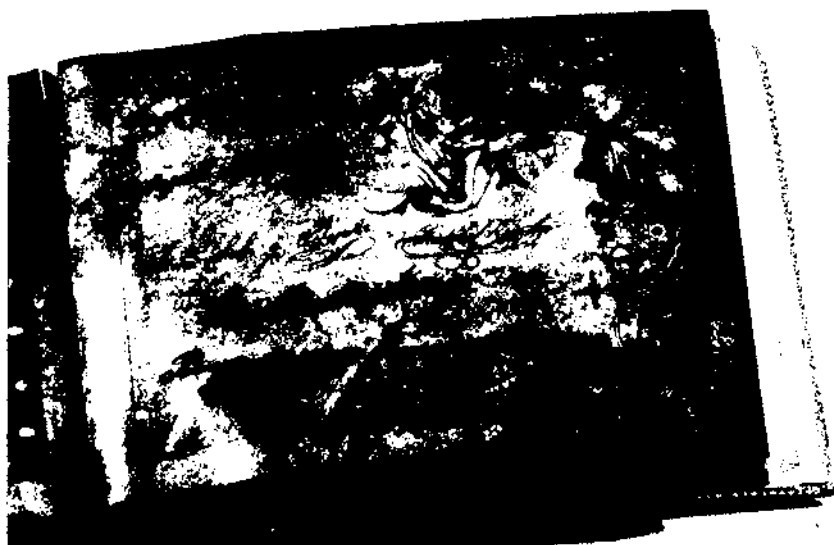
Hi ha 34 fulls il·luminats de 19 x 28 cm.

És emocionant d'anar llegint el peu de pàgina a mà dreta, en lloc de portar un número, hi trobem el següent missatge:

/ La / par / te / i / lus / tra / da / que / es / te / al / bum / con / tie / ne /
ha / si / do / e / je / cu / ta / da / por / so / cios / de / es / te / mis / mo / A /
te / neo / .

Impressiona de pensar en la il·lusió que devien de posar aquelles persones en aquest àlbum, perquè conté una labor molt maça amb els dibuixos (fets tots per membres de l'Ateneu), molt ben fets i molt bonics.

Totes les pàgines tenen el seu dibuix, són miniatures fetes amb tremp, perfectes i precioses. Ens podem passar hores mirant-los i anar

Full de l'Àlbum en Homenatge al pare Llanas on apareix la miniatura del Col·legi Samà de Vilanova i la Geltrú.

descobrint coses noves dins de cadascun. També porten firmes, unes més llegibles que les altres. Si ens entretenim a llegir-les, ens adonem que n'hi ha moltíssimes de conegudes. L'últim a firmar és En Juan Torrents.

A la pàgina / te / hi ha un dibuix molt curiós del Col·legi Samà. És preciós i està molt ben fet. Aquesta pàgina, l'he fotografiada.⁽²⁰⁾

Altres dibuixos es refereixen a les conferències donades pel pare Llanas i després publicades. A la pàgina / ne / llegim dins del dibuix: «Origen del hombre».

El fet de trobar aquest àlbum entre els fons de l'Ateneu va ser una sorpresa molt agradable, ja que vaig tenir, entre les meves mans, un llibre-homenatge que s'havia fet al pare Llanas. Aquest llibre —més altres detalls que anem comentant— ens demostra l'afecte que Vilanova

tenia al pare Llanas, així com la gran capacitat de treball d'un escolapi, que, a més de treballar pel seu Col·legi—ensenyant, ampliant, preparant conferències...—, es va integrar totalment en la vida de Vilanova. En totes les «grans» activitats que es realitzaven sempre el trobem organitzant.

De vegades la labor d'investigació es veu recompensada per quelcom que sorprèn, que fa il·lusió. En aquell moment, consideres per molt ben emprades les hores que has passat sense aconseguir cap fruit. Un d'aquests moments bons va ser quan, enmig d'un butlletí de l'Ateneu, a la Secció Literària, vaig trobar aquesta poesia.

La il·lusió va ser molt gran i més, encara, per la simpatia i agradabilitat que té. Es veu clarament l'amor i la consideració del qual gaudia el pare Eduard Llanas, En Víctor Balaguer, En Josep Ferrer i Vidal i En Francisco Gumá. És tan bonica que no puc fer més que transcriure-la:

POESIA: RONDALLA CELESTIAL.

Al Reverend Pare D. Eduard Llanas i als Excelentíssims D. Víctor Balaguer, D. Joseph Ferrer y Vidal y Don Francisco Gumá.

*Genio y figura
hasta la sepultura.*

*Tornava, tot xano xano,
Sant Pere, ja cap al tart
de portar al Purgatori
sufragis pe'ls condemnats.
quant vegé quatre subjectes
disputant i atrafagats
que pujavan la dressera,
de la Gloria Celestial.
Sant Pere, á qui la prudencia
per posar doscents mil fusos
que no pararian may?
- Bibliotecas y Colegis,
Exposicions Regionals;
aixó es lo que fa més falta
ha fet calvo fa molts anys,
y ha lograt qu'allí á la Gloria
no hi hagués conflictes may,*

va pensar. Fiquemnos dintre
 «que sent dalt ja trocarán»
 Dit y fet; obra la porta,
 crich y crach, gira la clau
 y un cop dins, ab gran cuidado
 's posa á guaytar pe'l pany.

No feya gayre estoneta
 qu'estava aixís, observant,
 quan trucaren á la porta
 los novament arriuat.

—¡Válgam Jesús y María;
 ja'ls conech! digué'l bon Sant,
 y obrint llavors la reixeta
 y fent lo dissimulat
 'ls dirigí las preguntas
 de castum, en aquest cás.

—¿Quí demana!—

—Som nosaltres;

Obriu que volém entrar.—

—¡S'coneix qu'han dut la palma
 á benehir fa móls anys,
 y'm venen ab indirectas
 per sobres alló del gall!...

—¿D'ahon veniu?—

—De Vilanova—

—¿Cóm vos diheu?—

—Jo'm dich Gumá—

—Y vos?—

—Soch lo Pare Llanas—

—Jo soch en Ferré y Vidal—

—Y l'altre?—

—¡Jo so el poeta

Trovador del Montserrat!—

—Aquest ja busca fer mérits
 per entrar mes aviat.—

—¿Qué voleu?—

—Al Cel entrada;

peró, si no es molestaus'
 voldríam tenir un rato

*de conversa, avans d'entrar—
Sant Pere, com que la feyna
no'l dú gayre atropellat
y va veure que'ls subjectes
eran ánimas com cal,
va obrir la mitja portella
y va sortir al llindar.*

*—Jó,— digué primer que'ls altres
y ab gran esperit en Gumá—
m'hi fet creus de la hermosura
de la Gloria Celestial;
pero no m'esplico encara
lo mol atrasats qu'estan.*

*¿Perqué no fan un tramvía
sistema funicular,
per venir desde la terra
á la Gloria Celestial?*

*¿Perqué, la locomotora
no fa viatges circulars
per veura'l Sol y la Lluna
y tantas preciositats?*

¿Que'n fan de tantas riquesas?

*¿Perqué no fundan un Banch
quals accions jo me las quedo,
tot de seguit, á la par?*

*—Y perqué— digué tot d'una
lo senyor Ferrer y Vidal—
no poden aprofitarse
la llum y 'l calor solar
—deya'l Padre entusiasmat.*

*Conversas y conferencias
ab Sant Agustí y San Pau
y enviarias han impresas
als increduls d'allí baix*

*Mentras Don Víctor, molt grave,
cridava ab tó doctrinal!*

*—Senyors, senyors; permeteume.
!Tot aixó's pot arreglar.
constituhint desd'aquest'hora*

*baix lo patronat d'un Sant
 la gran esquerra dinástica
 de la Gloria Celestial!*
*—!Malament! —digué Sant Pere—
 aquets venen molt armats
 y si entran, en vint días
 tot aixó se'n va á rodar.
 —Ja veureu; com que la cosa
 es un cas excepcional
 i jo ab cosas de negoci
 tot lo que tinch m'hi he guanyat,
 ho consultaré ab lo Mestre
 y torno d'aquí un instant.—
 Pochs moments tardá Sant Pere
 en venir tranquil·lats,
 mentra'ls altres esperavan
 ansiosos y anhelants.
 —¿Concedit? —tots li digueren
 —Concedit tot y aprobat;
 pero com han de seguirse
 tots els tràmits regulars
 y tenim las oficinas
 de la Gloria Celestial
 obertas al Purgatori
 per lo molt soroll que fan,
 tindreu d'anar á resoldrer
 los expedients allí baix
 y's comensarán las obras
 quant los tingueu aprobats
 —Donchs corrents al Purgatori!—
 varen dir entusiasmats;
 y Sant Pere, tot mirantsels,
 com corrian camí avall,
 deya: —m'sembla que ab vuit días
 ho portan tot arreglat,
 y ja'm te manat lo Mestre
 quant vingan que'ls deixi entrar.—*

*• • •
 Pero com que al Purgatori
 hi van tots los empleats*

*d'Espanya, que no resolen
cap qüestió de profit may,
y que per entrá á la Gloria
'ls diuhen «Torni demá»,
!calculeu si n'hi ha per días
d'aquí que'ls despatxarán!*

Cárles Pirozzini.⁽²¹⁾

Per aquesta poesia podem veure l'estima que hi havia per aquestes persones treballadores i entusiasmades, que fan el que calgui per aconseguir els seus propòsits.

Moltes vegades, a les persones se'ls valoren les obres quan ja no hi són, però, per aquesta poesia, veiem que els seus contemporanis estaven contents i consideraven el treball dels altres. Aquest és el tipus de burgesia que ha tingut Vilanova!

A més, hi ha un detall bonic: és aquest que ens conta que van tots junts i s'animen els uns als altres.

Gumà, en la poesia, inverteix i lluita per aconseguir el ferrocarril. Aleshores, dóna la idea de fabricar un tramvia sistema funicular, de manera que fent, la locomotora, viatges circulars, es vegi el sol, la lluna i tantes altres preciositats. També proposa de fundar un banc com una bona inversió, ja que està molt segur que se'n quedaria totes les accions. A continuació agafa la paraula el Sr. Ferrer i Vidal, industrial, dient d'aprofitar la llum i la calor solar, mentre, entusiasmats, el pare Llanas diu de fer converses i conferències amb Sant Agustí i Sant Pau, per poder imprimir-les després i enviar-les a la terra. En aquest moment intervé Víctor Balaguer, polític, dient que això es pot arreglar constituint, des d'aquell moment, i sota el patronat d'un sant, «la gran esquerra dinàstica de la Glòria Celestial». Continua exposant la preocupació de Sant Pere perquè s'acabi la tranquil·litat. El sant els envia al purgatori a fer tots els tràmits (que és el lloc on hi ha les oficines) «pel molt soroll que fan» i diu que quan els papers estiguin a punt començaran les obres. L'autor acaba manifestant que l'única esperança que existeix, per tal que aquestes innovacions no es duguin a terme, radica en el fet que al purgatori hi ha tots els empleats d'Espanya que sempre diuen «torni demà».

Fins ara hem vist detalls de l'estima que els membres de l'Ateneu tenien al pare Llanas. Per altra banda, l'estima del pare Llanas als socis

Cadira de la Sala de Juntes de la Biblioteca-Museu Balaguer dedicada al pare Llanas.

de l'Ateneu, la podem constatar tot observant les seves obres. Ell només es fa càrrec de la impressió d'una sola publicació que és la de *L'origen de l'home*, la qual porta a terme per regalar-la a l'Ateneu de Vilanova amb agraïment del suport i de l'ànim que li van oferir els seus membres. Per altra banda, mostra gratitud als seus consocis, ja que les conferències que va fer a Barcelona li foren demanades sense conèixer-lo personalment, i van ser-li encarregades a causa de les extraordinàries referències personals que brollaven de la boca dels membres de l'Ateneu tot exaltant la seva figura. De fet, els socis de l'Ateneu de Vilanova li estaven molt reconeguts perquè les conferències que féu a Barcelona les havia estrenat primer aquí, la qual cosa consideraven com un honor. Ell, per altra part, acceptà de repetir-les fora de Vilanova, car ja tenia una experiència prèvia exitosa, la qual cosa li produiria, segurament, una sensació de seguretat.

La dedicatòria impresa en aquest llibre és la següent:

«AL ATENEO DE VILLANUEVA Y GELTRÚ

»En cumplimiento de un sacratísimo deber de conciencia, os dirijo, queridos Consocios del Ateneo de Villanueva y Geltrú, el presente librito. Os pertenece de derecho, más aún que a mí mismo. Verdad es que sólo contiene las conferencias que en la última Cuaresma di en Ntra. Sra. del Pino de Barcelona; pero seguramente que no hubiera dado esas Conferencias, ni las que di dos años atrás, si antes no hubiera desarrollado los temas que contienen en ese Ateneo, y no hubiera merecido vuestra simpática acogida. Esta entusiasta aprobación que mis Conferencias del Ateneo merecieron á todos vosotros, me determinó á aceptar las de Barcelona; y tanto es así, que en diez y ocho Conferencias dadas en las Iglesias de la Merced y del Pino, no he tratado teme alguno que ántes no haya desarrollado en ese Ateneo, y no haya en él obtenido vuestra aprobación y aplauso. Además; si la Junta de 'Asociación de San Francisco de Sales', establecida en Barcelona, y promotora de las Conferencias que se allí se han dado, no hubiera sabido el concepto que habíais formado de mis discursos pronunciados en ese Ateneo, jamás me hubiera concedido el honroso cargo de dar Conferencias en la Merced primero, y después en el Pino, porque hacía poco tiempo que había yo llegado de la Isla de Cuba, y nadie en Barcelona me conocía, y apenas conocía yo á nadie. Pero de tal modo hablasteis vosotros de los discursos que en el Ateneo había pronunciado, que los individuos de la Junta antes nombrada, sin más antecedentes míos que las referencias por vosotros hechas, creyeron que podían confiarme las Conferencias científico-religiosas de la Capital del Principado: las acepté cuando supe de dónde procedía la recomendación de mi humilde persona.

»Impresas os presento las que he dado en la última Cuaresma, y que son las únicas cuya impresion ha corrido á mi cargo. Acogedlas como cosa que de derecho os pertenece. Son, además, una prenda del respeto y cariño que os profesa vuestro consocio.⁽²²⁾

Eduardo Llanas, Escolapio.»

CONCLUSIÓ

La labor del pare Llanas a l'Ateneu, la podem resumir com el punt d'unió de posicions separades, en un moment difícil. Per altra banda, segons els diaris de l'època i per la crònica del Col·legi Samà escrita pel pare Bordàs, a Vilanova se'l considerava una persona natural, agradable i no gens distant, amb un caràcter fort, amb idees clares i amb una gran personalitat.

NOTES BIBLIOGRÀFIQUES

- (1) FAUBELL, Vicente: *Diccionario Enciclopédico Escolapio*. Vol. II. Biografías de escolapios. Ediciones Calasancias. Salamanca, 1983. Pàg. 346.
- (2) *Crònica*, pàgs. 285 i 286.
- (3) *Crònica*.
- (4) Vetllada literària del 27 de maig de 1879. Annex I.
- (5) Programa.
- (6) *Crònica*, pàg. 286.
- (7) *Crònica*. Arxiu del C. Samà a Vva., pàg. 279.
- (8) Acta de l'Ateneu, 12 de maig de 1878. Biblioteca-Museu Balaguer Vva.
- (9) *Crònica*. Arxiu del C. Samà a Vva., pàg. 279.
- (10) 12 de desembre de 1880.
- (11) Acta del 23 d'abril de 1883.
Crònica.
- (12) *Crònica*, pàg. 289. Fotografies. Annex II.
- (13) *Crònica*, pàg. 290.
- (14) *Crònica*, pàgs. 290 i 291.
- (15) Acta de l'Ateneu de l'11 de gener de 1881.
Crònica.

- (16) Apunts, any 1884.
- (17) Acta de l'Exposició Regional. Carpeta de Cultura, any 1880. Annex III.
- (18) Fotografies de l'àlbum en homenatge al pare Llanas. Portada. Annex IV.
- (19) Àlbum en homenatge al pare Llanas. Primer full. Annex V.
- (20) Àlbum en homenatge al pare Llanas, pàg. «TE», dibuix del C. Samà. Annex VI.
- (21) Butlletí de l'Ateneu de l'1 de desembre de 1882, pàg. 3. Annex VII.
- (22) LLANAS, Eduard: *El origen del hombre*, pàgs. 11 i 12.
- (23) *Diccionario Enciclopédico Escolapio*. Vol. II. Biografías de escolapios. Per Vicente Faubell Zapata. Ed. Calasancias. Salamanca, 1983.
- (24) Butlletins de l'Ateneu de Vilanova i la Geltrú. 15 de desembre de 1882, any I, núm. 18 (números: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 i 14). Biblioteca-Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú.

OBRES DEL PARE LLANAS

«*Conferencias científico-religiosas*. Barcelona. Niubó 1878; *Oración fúnebre en honor de María de las Mercedes reina de España*. Barcelona. Ramírez 1878; *Sermón sobre la influencia del catolicismo en el desarrollo y perfeccionamiento del arte musical*. Barcelona, Tasso 1879; *Idea de la verdadera Religión*. Barcelona, Casa de la Caridad 1893; *La nueva ciencia geométrica. Controversa científica sobre la cuadratura del círculo*. Barcelona, Roma 1897; *Escolapios insignes por su piedad religiosa desde el origen de las Escuelas Pías hasta nuestros días* (4 tomos). Madrid, San Francisco de Sales 1899-1900; *El espiritismo: su historia, su explicación y su reputación*. La Habana; *El cisma de Cuba y el celibato eclesiástico*. La Habana; *El laicismo o vindicación del sacerdocio contra los ataques del Correo Catalán*. Villanueva y Geltrú. Imp. del Ferrocarril 1884; *Elogio fúnebre de D. Alfonso XII, rei de España*. Villanueva y Geltrú. Imp. de José A. Millá 1885; *El Diluvio*. Barcelona. Casa de Caridad 1886; *Conferencias científico-religiosas sobre el orden sobrenatural*. 1887; *¿Es pecado el liberalismo? Doctrina de la Encíclica sobre la índole moral del moderno liberalismo*. Barcelona. Tip. de la Casa de Caridad 1888. *Los seis días de la creación*. Barcelona. Imprenta Fidel Giró 1889; *Utilidad que la geografía catalano-romana puede aportar a las investigaciones arqueológicas*. Barcelona 1891; *Reglas a que se debe sujetar la prensa católica*. Madrid 1891; *La electricidad aplicada*. Barcelona. J. Romá 1896; *Libro de la piedad del joven católico*. Barcelona. J. Romá 1897. Numerosos artículos en revistas.»⁽²³⁾

Escrits del pare Llanas a la Secció Científica del Butlletí de l'Ateneu de Vilanova i la Geltrú sobre ARQUEOLOGIA. *Sant Miquel d'Olió*.⁽²⁴⁾

REFERÈNCIES DEL PARE LLANAS:

- BONET I BALTA, Joan: *L'església catalana, de la il·lustració a la renaixença*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.
- BONET I BALTA, Joan; MARTÍ MARTÍ, Casimir: *L'integrisme a Catalunya. Les grans polèmiques: 1881-1888*. Ed. Vicens-Vives; Fundació Caixa de Barcelona. Barcelona 1990.
- CALASANZ BAU, P.: *Historia de las Escuelas Pías en Cataluña*. Talleres Gráficos Mariano Galve. Barcelona, 1951.
- CARCEL ORTI, Vicente: *León XIII y los católicos españoles. Informes vaticanos sobre la Iglesia en España*. Ediciones Universidad de Navarra S.A. Pamplona 1988.
- Enciclopèdia Catalana*. 2ª edició.
- RIPOLL I PERELLÓ, Enric: *Olérdola. Historia de la ciudad y guía del conjunto monumental y museo monográfico*. Ed. Diputación Provincial de Barcelona; Instituto de Prehistoria y Arqueología. Barcelona, 1971.
- VILA PALA, Claudio; Bandres Rey, Luis María: *Diccionario Enciclopédico Escolapio*. Vol. II. Biografías de escolapios. Ediciones Calasancias. Salamanca, 1983.
- VIRELLA I BLODA, Albert: «Els homes que varen fer possible l'Escola Pia a Vilanova». Dintre del fullletó titulat *Col·legi Samà de l'Escola Pia, a Vilanova i la Geltrú 1877-1977*. Barcelona, 1978.
- VIRELLA I BLODA, Albert: *Les classes socials, a Vilanova i la Geltrú, el segle XIX*. Episodis de la Història. Ed. Rafael Dalmau. Barcelona 1977.
- VIRELLA I BLODA, Albert: *Vilanova i la Geltrú, imatges de la ciutat i de la comarca*. Joan Rius i Vila, editor. Vilanova i la Geltrú, 1949 (pàg. 145).

MANUSCRITS

- Apuntes cronològics de las Escuelas Pías de Villanueva y Geltrú*. A l'Arxiu del Col·legi Samà.
- BORDAS, Manuel: *Crónica del Colegio de las Escuelas Pías de Villanueva y Geltrú*. Arxiu del Col·legi Samà, escrita l'any 1928.

DIARI DE VILANOVA I LA GELTRÚ:

- Dies 15 i 16 de juliol de 1904. Notes necrològiques.
- Dia 17 de juny de 1944.
- Festa Major de 1953. Pàg. 13.

- VIRELLA I BLODA, Albert: *L'evolució històrica de l'ensenyament a Vilanova i la Geltrú*. Premiat al Certamen Literari Calassanci, 1949.